

Resum jornada 'Els mitjans de comunicació i la independència'

13 de gener

Més de 180 persones van assistir a la conferència 'Els mitjans de comunicació i la independència' el dilluns 13 de gener a la sala Oriol Bohigas, a l'Ateneu Barcelonès. Amb aquest acte, l'Associació d'Amics comença una col·laboració amb l'Ateneu per tal de realitzar activitats conjuntes, tal i com va remarcar a la presentació de l'acte, **Antonio Franco**, president de

l'Associació d'Amics de la UAB.

Les jornades s'emmarquen dins les activitats de 'La Universitat Opina', uns debats que l'Associació organitza diverses vegades durant l'any sobre temes que preocupen la ciutadania amb la voluntat sempre d'oferir una plataforma de reflexió i d'enfortir el nexa d'unió entre la Universitat i la societat. És per aquest motiu que a les jornades hi participen com a ponents acadèmics de diverses universitats, així com experts en la matèria.

Els ponents de la jornada van ser **Joan Botella**, professor de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona i exmembre del Consell de l'Audiovisual de Catalunya; **Salvador Cardús**, professor de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona; **Ana Sanz**, professora de Ciència Política de la Universitat de Barcelona i **Josep Maria Vallès**, professor de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona i exconseller de Justícia. **Antonio Franco**, periodista i president de l'Associació d'Amics de la UAB, va presentar i moderar l'acte.

Joan Botella va començar la ponència parlant de les conseqüències que ha tingut la crisi en els mitjans de comunicació, en primer lloc, amb una caiguda dels ingressos, sobretot d'aquells provinents de la publicitat. I, en segon lloc, amb la situació d'atur de molts professionals de la comunicació i els acomiadaments massius als mitjans de comunicació. Alguns dels mitjans han reduït plantilla, a més, acomiadant els seus treballadors més veterans, i per tant, amb més experiència, substituint-los per persones joves en situacions laborals més precàries.

D'altra banda, el politòleg considera que a les facultats de comunicació l'alumnat aprèn mecanismes, però no continguts, de manera que cada vegada els mitjans de comunicació parlen més de sí mateixos, ja que molts dels professionals que hi treballen no tenen suficientment bagatge, i en moltes ocasions tampoc temps per informar-se. Actualment ens trobem en una situació amb molta informació, afirma Botella, però pocs mitjans rellevants, pocs mitjans que tinguin unes audiències rellevants.

Segons el professor de la UAB hi ha una gran diferència entre Madrid i Catalunya, i és que a la capital espanyola el nombre de televisions i ràdios amb un fort impacte en la societat és més gran que a Catalunya, però en canvi a Catalunya hi ha més formacions polítiques i més veus polítiques diferents també dins de cada partit. La conseqüència d'aquesta situació, pel que fa als mitjans, és que a Madrid les formacions polítiques poden escollir a través de quin mitjà s'expressen i són justament els mitjans qui busquen les declaracions dels partits, en canvi, a Catalunya són els partits polítics els que van darrera dels mitjans de comunicació per aconseguir rellevància mediàtica i presència als mitjans.

La situació dels propers mesos, abans de la consulta sobiranista, serà semblant a la d'una campanya electoral de 10 mesos de durada, afirma, i s'ha d'assegurar que hi hagi presència de totes les veus en uns mitjans públics que tenen el deure de la pluralitat.

Botella, per finalitzar, va parlar de dos corrents actuals d'opinió pública. Hi ha persones que parlen de la teoria de l'espiral del silenci, que amaga totes aquelles opinions que no estan a favor de la independència, i des de l'altra cantó el discurs de la por, certs arguments que auguren una situació desastrosa en cas que Catalunya assoleixi la independència.

Salvador Cardús va parlar de la tendència cap a l'objectivitat que haurien de tenir dels mitjans de comunicació i de la seva cerca de la veritat, sempre explicitant des de quin punt de vista tracten els fets. Els mitjans de comunicació, en definitiva, contribueixen a establir el punt de vista des del que la societat es mira la realitat.

Els mitjans han demostrat que poden fer poc en aquest context de procés sobiranista del país, assegura, ja que hi ha hagut un desbordament de la capacitat d'influència i de definir els espais per part dels mitjans de comunicació clàssics o tradicionals en relació a les lògiques socials.

TV3 és la televisió més vista, per tant, podria haver contribuït al canvi general de perspectiva pel que fa a la independència, però realment només té un 13% d'audiència, fet que significa que la majoria de gent de Catalunya mira altres televisions com

poden ser Telecinco, Antena 3 o series americanes en castellà. De manera que l'adoctrinament independentista dels mitjans no ha pogut tenir massa impacte. Pel que fa a la premsa escrita, els dos diaris de més tirada no són diaris sobiranistes.

Aquesta no ha sigut, doncs, segons Cardús, una situació on els mitjans de comunicació clàssics hagin guiat l'opinió pública amb la seva capacitat d'influència, sinó que s'han vist desbordats per una mobilització social, que els ha desconcertat i els ha provocat problemes interns. Hi ha influït molt, a més, l'aparició de les xarxes socials i els mitjans digitals. La causa sobiranista sense tots aquests nous instruments i la capacitat de reorganització social que se'n deriva, no hauria sigut possible.

Els mitjans de comunicació públics estan més específicament per la labor de definir un determinat espai polític propi. Seguint la responsabilitat política que han de tenir com a mitjans públics, la creació d'aquest espai polític propi és notori, assegura, tant a Televisió de Catalunya com a Catalunya Radio. També a d'altres mitjans, però privats. Sempre es podria ser més exigent amb la seva qualitat i labor, afirma Cardús, però en termes generals es pot dir que el paper l'han fet de manera raonable.

Per últim, una darrera reflexió del sociòleg, que afirma que s'ha produït una confrontació de marcs de referència, no per culpa dels mitjans estatals, sinó pels catalans, condicionats per les dinàmiques socials. Han abandonat la perspectiva autonòmica i l'han substituït per un marc de referència sobiranista, que ha creat un conflicte entre dos relats. És la primera vegada que es parla de Catalunya com un estat, de manera autocentrada. És una situació molt diferent a la de fa uns anys. I a Espanya es percep com adoctrinament nacionalista, uns discursos i pràctiques que l'estat central ha fet sempre.

Anna Sanz va explicar als assistents que actualment en una situació de completa desafecció política per part dels ciutadans, gran part de la societat catalana percep que mitjançant la política pot aconseguir un objectiu: la independència de Catalunya.

El Govern de Catalunya, per la seva banda, està focalitzat en comunicar a l'opinió pública la seva política de transició nacional, i en canvi, no està disposat a donar tanta informació sobre altres polítiques públiques que també està duent a terme. Els mitjans de comunicació, segons la politòloga, semblen tenir una certa sintonia amb aquest objectiu i es parla d'un certa espiral del silenci també ens els mitjans, ja que les opinions més matisades no hi tenen forat.

Comença a ser urgent, per Sanz, aïllar el tema de la independència i tractar-lo de manera singular als mitjans de comunicació, sobretot aquells públics, per garantir la pluralitat i una informació neutral.

Els mitjans de comunicació tradicionals, va explicar la professora de la Universitat de Barcelona, segueixen sent importants, però la gent escull cada vegada més amics i familiars per informar-se, i és aquí on la xarxa té un pes especial, tot i que segons Sanz, és més un instrument d'activisme, que no contribueix massa al debat.

Per últim, **Josep Maria Vallès**, va parlar de les quatre condicions per garantir una democràcia de qualitat: unes institucions eficaces, transparents i responsables; una ciutadania compromesa i disposada a participar; una societat amb un cert equilibri socioeconòmic sense grans desigualtats i, per acabar, una comunicació de qualitat.

Vallès afirma que no tenim uns mitjans de comunicació de qualitat. La majoria de persones s'informen a través de la televisió, un canal que exposa, segons el politòleg, els fets en un context de simplificació, més enfocat a l'impacte emocional i no tant als arguments. Uns mitjans més avesats a l'espectacle, a les opinions fèrries i poc matisades, a una situació de blanc o negre, a

uns debats televisius on tothom exposa els seus arguments, però mai canvien d'opinió, ni es fa un vertader diàleg.

El polític va parlar també d'un cert 'cabdillisme' mediàtic, on certs periodistes estrella escullen a qui convidar als seus programes i actuen com a cap d'escena d'un espectacle polític i mediàtic. I d'uns mitjans on moltes vegades tenen només cabuda figures semblants als demagogs d'Atenes o als predicadors de la Edat Mitjana, que dificulten una comunicació de qualitat. No s'opta per una exposició ponderada d'arguments que duguin a la reflexió, sinó a apel·lar a les emocions.

FOTOGRAFIES DE L'ACTE:

